

Myndigheten för vårdanalys remissyttrande över promemorian Inspektionen för vård och omsorg – en ny effektiv tillsynsmyndighet för hälso- och sjukvård och socialtjänst (Ds 2012:20)

Myndigheten för vårdanalys tillstyrker förslaget att inrätta Inspektionen för vård och omsorg.

Individen möter en vård och omsorg som präglas av ökad mångfald av vård- och omsorgsutförare, en ökad komplexitet och en hög förändringstakt. Individen har också fått utökade möjligheter till valfrihet, även om möjligheterna till informerade val fortfarande är starkt begränsade. Även om huvudmännen har det primära ansvaret att följa upp och säkerställa kvalitet sin verksamhet fyller en effektiv tillsyn i detta sammanhang en central roll för att individen ska känna sig trygg i sina val och att vården och omsorgen utförs med en hög kvalitet.

Promemorian visar på stora brister i dagens tillsynsverksamhet. Vi vet också att vården och omsorgen brister i regelefterlevnaden, att många brister kvarstår över tid och att tillsynen idag inte räcker till för att påtala och få dessa brister åtgärdade. Det nya uppdraget sedan 2011 att hantera patientklagomål ställer särskilda krav på en snabb och rättsäker handläggning samt en bra dialog och återkoppling till de enskilda.

Det framstår som uppenbart att tillsynen måste bli mer effektiv och frekvent, att fler tillsynsobjekt måste täckas och att verksamheten behöver vidgas till att omfatta fler aspekter av vården och omsorgen än i dag. I takt med att bättre mått och indikatorer utvecklas bör tillsynen i den nya myndigheten i ökad utsträckning ta utgångspunkt i resultatmått och fokusera på de resultat som uppnås även för individen.

Vårdanalys samlade bedömning är att förutsättningarna att stärka tillsynen förbättras genom att en renodlad tillsynsmyndighet skapas. En särskild myndighet ger riksdag och regering bättre förutsättningar att styra resurstilldelningen och verksamheten. En renodlad tillsynsmyndighet har också möjlighet att från början bygga upp ändamålsenliga system och rutiner. Tillsynsverksamheten är också en så pass omfattande och komplex verksamhet att det torde vara en fördel att ledningen kan fokusera enbart på just den. Bildandet av en egen tillsynsmyndighet bidrar också till att det skapas renodling och tydlighet bland de olika myndighetsuppgifter som finns på vård- och omsorgsområdet.

Det är angeläget att riskerna med att överföra tillsynsverksamheten till en ny organisation förebyggs. Den särskilda utredaren måste få tillräckligt med tid för att förbereda inrättandet av den nya organisationen. Det måste säkerställas att grundläggande strukturer, rutiner och processer verkligen finns på plats innan verksamhetsansvaret överförs, så att de fördelar med att bilda en ny myndighet

som promemorian pekar på inte går förlorade. Att utveckla en myndighetskultur som grundas på det lagreglerade tillsynsuppdraget kommer också att ta tid att uppnå, inte minst mot bakgrund av att personalen till stor del kommer att vara densamma.

Det är vidare angeläget att det skapas ett väl fungerande informationsutbyte mellan den nya myndigheten och övriga myndigheter på området och att ett informationstapp inte uppstår i övergången.

Mycket talar för att tillsynen i den nya myndigheten på sikt borde kunna effektiviseras, framförallt genom mer ändamålsenliga system och ledning. Samtidigt måste, enligt Vårdanalys bedömning, såväl verksamhetstillsynen, tillsynen av legitimerad hälso- sjukvårdspersonal och hanteringen av enskildas klagomål förstärkas och mycket talar för att extra resurser kommer att behöva tillföras.

Förslagets konsekvenser för medborgarna är inte närmare analyserade och belysta i promemorian, vilket är en brist. Det påstås kortfattat att en renodlad tillsynsmyndighet underlättar för medborgarna att hitta rätt när de vill framföra klagomål eller anmäla brister som gäller såväl hälso- och sjukvård som socialtjänst och verksamhet enligt LSS. Socialstyrelsen är dock ett så inarbetat namn att det troligen kommer att krävas omfattande informationsinsatser för att medborgarna ska hitta rätt under den första tiden efter överflyttningen av ansvaret till den nya myndigheten.

Vårdanalys samlade bedömning är att skapandet av en renodlad tillsynsmyndighet är positivt ur ett patient-, brukar- och medborgarperspektiv, då det skapar bättre förutsättningar för en mer effektiv och omfattande tillsyn.

Beslut om detta yttrande har fattats av myndighetschefen Fredrik Lennartsson. I den slutgiltiga handläggningen har analyschefen Christofer Montell och vetenskapligt ansvarige Joakim Ramsberg deltagit. Chefsjuristen Karin Nylén har varit föredragande.

Fredrik Lennartsson

Karin Nylén